

Gençler için Edebiyat (2.0'la Kitap: Kendine Ait Bir Yer Bulmak, Okurken Yazar Olmayı da Becermek)

Ayşe Yüksel-Durukan

Özel Amerikan Robert Lisesi, ayuksel@robcrol.k12.tr

Özet:

Gençler için edebiyat dediğimizde genelde 12 – 18 yaş aralığını kapsadığını varsayıyoruz. Çocukluğun geride bırakıldığı, yetişkinliğe adım atıldığı bir geçiş dönemidir. Ülkemizde gençlik dönemi için kaynak bulmak zordur. Zaten ergenlik dönemi de son derece zor bir dönemdir. Gençlik romanları için Young Adult Fiction (İngilizce), ya da Bildungsroman (Almanca) tanımları kullanılır. Romanlar baş karakterin gelişimini işler ve onu psikolojik ve ahlaki açılım sürecinden geçirir. Roman genellikle olumlu mesajla biter. Bir olgunlaşma ve kimlik kazanımı romanıdır. Gençlik romanları, ergenlerin kendilerini ya da benzer sorunları olan yaşlılarının deneyimlerini okuyarak bir tür özdeşleşme sağlamayı amaçlar. Sorunları çözmeye yetmese de onlarla başedebilmeyi öğreten son derece güçlü kaynaklardır.

Gençlik Edebiyatı önceleri okumakta zorluk çeken, klasiklerin ağırlığı altında ezilen ve bu nedenle kitaplardan soğuyan gençleri heveslendirmek için bir yol olarak görülmüştür. Artık yirmibirinci yüzyılda bir çok okuyucu tipine hitap edebilmektedir. Hatta kendi klasiklerini yaratmış bir tür olmuştur. Gençlik romanlarının tarihine bakarsak bu gelişmeyi görebiliriz. Gençlik romanlarının popüler kültürle mutlak bir ilişkisi vardır. Gençlik romanları ve öyküleri ile başlayıp klasiklere yol açmak mümkündür.

Bir gençlik romanını değerlendirebilmemiz için şu unsurlara dikkat etmeliyiz: kurgu, karakter/ler, bakış açısı, üslup, tonlama, ortam ve tema. Roman türleri nelerdir: Gerçekçi roman, Macera romanı, Tarihi roman, Polisiye roman, Bilimkurgu, Düşlem romanı, Olağanüstü olaylar romanı, Sokak romanı, Genç Kız romanı, Genç Erkek romanı, Çizgi roman. Örnekler.

Tüm çabalarımız gençlere okumayı sevdirmek, okuma alışkanlığı yaratarak devamını sağlamaktır.

Anahtar kelimeler : Gençlik edebiyatı, gençlik romanları, olgunlaşma romanları, popüler kültür, klasikler, okuma alışkanlığı, nitelikli kitap seçimi.

Tanımlama

Gençler için kitap seçimi kolay bir uğraş değildir. Okul kütüphanecisi ve halk kütüphanelerinde bu alanda çalışan kütüphanecilerin en çok zorlandıkları alandır. Kasım 1999 tarihinde Londra'da yapılan bir araştırmaya dikkatinizi çekmek isterim:

“Kütüphaneciler gençleri sağı solu belli olmaz, meydan okuyan, endişeli, duygusal, ısrarcı ve yaklaşımları sorunlu olan kişiler olarak tanımlamışlardır. Buna karşın gençler kütüphanecileri gergin, patronluk taslayan, yaklaşımları sorunlu olan fakat seks hayatı olmayan kişiler olarak belirtmişlerdir” (Brennan, 1999). Görülüyor ki her iki kesim de birbirlerine önyargılarla bakıyor.

Ergenlik dönemi gençlerin hem fiziksel hem de psikolojik olarak değişimlerden geçtiği bir dönemdir. Ergenlikte dışarıdan gözükmese de acı çekilir ve uyum sağlamak kolay olmayabilir. Kimlik kazanımı ve rol kargaşasının aynı anda yaşandığı, kültürel, sosyal kimliklerin sorgulandığı bir çağdır. Bizler onları iyi tanımalı ve bu zor dönemden geçişi kolaylaştırmalıyız. Biz okul kütüphanecileri gençlerin okuma güdülerini artırmak ve kalıcı kılmak ve onlara destek olmak için çok çaba göstermeliyiz. Kafka 1904 yılında Oskar Pollak’a yazdığı bir mektupta “kitap dediğin balta olmalıdır, içimizdeki donmuş denizi kırmaya yarayan”(Wagenbach, 1984, s.45) demişti. İyi yazılmış bir kitap bizi etkiler. Unutmayalım Kafka bunu söylediğinde henüz yirmi yaşına basmıştır.

Gençlik edebiyatı genelde 12- 18 yaş aralığını kapsar. Çocukluğun geride bırakıldığı, yetişkinliğe doğru adım atıldığı bir dönemdir. Bu nedenle bu edebiyatı bir tür geçiş edebiyatı, köprü edebiyatı olarak da adlandırabiliriz. Kay Vandergrift şöyle tanımlamıştır: “ Gençlik Edebiyatı çoğu kez, harikulade heyecan verici ve albenisi olan çocuk materyalleri ile yetişkinlerin materyalleri arasındaki büyük dipsiz kuyu olarak düşünülür – tıpkı kütüphane olanakları ve hizmetleri planlanırken gençlerin sık sık görmezden geldiği gibi. Halbuki sadece ergenler için yaratılmış, çağdaş yaşamın olasılıkları ve sorunları ile uğraşan bu yaş grubu ile ilgili çok sayıda roman vardır” (Vandergrift, 2010). ABD’de bu türde yılda 3,000 (William, 2007) adet kitap basıldığı tahmin edilmektedir. Ülkemizde çocuklar ve yetişkinler için öyküler, romanlar ve bunları tartan inceleme kitapları vardır. Fakat gençlik dönemi için aynı oranda kaynak bulmak zordur. Bu türü çok önemseyen biri olarak sizlere bu edebiyatı tanıtmak ve bazı yapıtlara değinmek isterim.

Gençlik edebiyatı Young Adult Literature, kısaca YA Lit. ya da YAL olarak adlandırılıyor. Young Adult Fiction, Bildungsroman ise gençlik romanı için kullanılıyor. Bu tür romanlar genç bir baş karakterin gelişimini, deneyimlerini işler. Bu nedenle olgunlaşma romanı, sorun romanı olarak da adlandırılır. Gençlerin kazanımları

ve sorunlarıyla ilgili oldukları için bu tür romanlar ‘sivri’ romanlardır. Gençlik edebiyatına tümüyle ‘delikanlılık edebiyatı’ adını da verebiliriz. Samimi ve içten bir ses, dürüst yaklaşımı olduğu için bu tür yapıtları benimsemeleri daha kolay oluyor. Kendilerinin ya da benzer sorunları olan yaşlılarının deneyimlerini okuyarak bir tür özdeşleşme yapabilirler. Benzer sorunları olan karakterleri okuduklarında kendilerini dışlanmış hissetmelerinin önüne geçebiliyorlar ve yalnız olmadıklarını anlıyorlar. Benim görüşüme göre kendilerini okumaları elzemdir. Ayrıca gençlik romanları onları gerçek dünya ile de tanıştırmış oluyor.

Tarihçe

Gençlik edebiyatı söz konusu olduğunda ABD ve İngiltere’nin başı çektiğini söyleyebiliriz. ABD’de 19. yüzyılın başında kütüphanelerde gençlik hizmetleri başlamıştı. Bazı yazarlar gençlik edebiyatını Louisa May Alcott’un *Küçük Kadınlar* (1871) adlı kitabıyla başlatırlar. Halk ve okul kütüphaneleri geliştikçe gençler için yazılan kaynaklar çoğalmıştır. İngiltere ise kendi çıkardığı *The Guardian of Education* dergisinde 1802 yılında gençliği 14-21 yaş olarak tanımlayan Sarah Trimmer ile başlatır (Young-adult fiction, 2004). Fransa ve Almanya ise gençler için yazını Voltaire (*Kandid*) ve Goethe’ye (*Wilhelm Meister’in Çıracılık Yılları*) dek çeker. Bunlar türün ilk örnekleri sayılsa da, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren gençlik edebiyatı son derece başarılı ürünler vermiş bir türdür. Geçen yüzyılın son çeyreğinde ise ABD, İngiltere, Almanya, Kanada ve Avustralya’da bu türde yayın sayısında çok büyük artışlar görülmüştür.

Çağdaş anlamda gençlik romanlarını J.D. Salinger’la başlatabiliriz. *Gönülçelen/Çavdar Tarlasında Çocuklar* adlı yapıtı, 1951 yılında yayımlanmıştır, hala popülerliğini korumakta ve okunmaktadır. Yayımlandığı günden bu güne en çok sansüre uğramış bir kitaptır. Türkiye bu romanı ilk olarak Adnan Benk çevirisiyle 1967 yılında Can yayınlarından çıkan *Gönülçelen* adıyla tanımıştır. 1997 yılında ise *Çavdar Tarlasında Çocuklar* adıyla Coşkun Yerli tarafından çevrilerek yeniden yayımlandı. Bu romanda olaylar baş kişi Holden Caulfield’in ağzından anlatılır. 17 yaşındadır, bir yıl öncesine bakmaktadır. Okuldan uzaklaştırılmıştır, kafası karamakarışıktır, ergenlik kaygıları içindedir. Alaycı, buruk bir sesi olan bu yapıt bir olgunlaşma romanıdır. Son derece başarılı bir üslubu vardır. Holden gençliğin ve romantizmin simgesidir.

S.E. Hinton'un 17 yaşındayken 1967 yılında yayınladığı *Dışarıdakiler* Türkçeye çevrilmemiştir. Fakat F.F. Coppola tarafından filme alınan öykü Türkiye'de bilinmekte olup; DVD olarak elde etmek mümkündür. Bu roman 14 yaşındaki Ponyboy Curtis tarafından anlatılır. Gençliğin sesi olmayı başarabilmiş bir romandır. Bu kitapta çeteler, sınıf çatışması, şiddet, bir gruba ait olma duyguları, yetim çocuklar gibi konular arasında masumiyeti arayış başı çeker. Basma kalıp anlatının çok ötesinde dürüst yaklaşımı ile ustaca yazılmış bir romandır.

Robert Cormier'in yazdığı *Çikolata Savaşı* da son derece nitelikli bir gençlik romanıdır. ABD'de yayımlandığında 1974 yılıydı. Doğan Kitap 2010 yılında Perran Fügen Özülkü çevirisini yayımladı. Bu romanda öykü üçüncü kişi tarafından anlatılır. Jerry Renault okuduğu Trinity Lisesinde düzeni değiştirmeye kalkar, çikolata satmayı reddeder. Korku, çürümüş kurumlar, isyan, zoraki yönlendirme gibi konuların işlendiği roman mutlu sonla bitmez. Roman çok ciddi bir tona sahiptir.

Cormier'i 2000 yılında Londra'da "Gençler için yazmak" adlı konferansında dinlemiştim: "Ben okuyucularım için yazarım. Onlar her zaman aklımdadır. Kendim için yazarım diyen yazarlardan nefret ederim. Gençler son derece hassas bir izleyici kitesidir. Her sayfayı beş altı kez yeniden yazarım. Ben ateşlemek için yazarım" (Cormier, Writing for young adults). Gerçekten de hep düşündüren ve sarsıcı romanlar yazmıştır.

Bu üç roman da gençlik romanı türünde klasikler arasında sayılmaktadır.

Cem Akış'ın yazdığı *Kant Kulübü* 2004 yılında yayımlandı. Su ve Kerim, ikisi de Lise öğrencisidir, gizli bir örgüte alınırlar. Onlara Aklan'ın konservatuvar sınavını kazanmasına engel olmak gibi bir görev verilir. Aklan'ı piyanodan vazgeçirip, fiziğe yönelmesini sağlamaya çalışacaklardır. Heyecanlı ve matrak olaylar hızla akıp gider. Sorgulayıcı bir kitaptır: başkalarının yaşamlarına müdahale etme hakkımız var mıdır? 16 – 17 yaşındaki gençlerin şehir yaşamları da yansıtılır: alışveriş merkezlerinde buluşmalar, marka bağımlılığı gibi. Immanuel Kant'ın teorilerinin sorgulandığı, Brahms, Chopin, Bach ile klasik müziğe ve Keith Jarrett gibi cazcılara, Harry Potter kitaplarına atıfların yapıldığı güncel öğelerle bezeli bir romandır. Yazarın çok güçlü ve etkileyici bir roman yazdığı söylenemez ama düzgün bir öyküdür. Zor okuyan gençlere

tavsiye edebileceğiniz ve birlikte bir çok konuyu, felsefe, müzik, sanat gibi, tartışabileceğiniz bir romandır.

Gençlik Romanlarında Dikkat Edilmesi Gereken Edebi Unsurlar

Gençlik edebiyatını ve gençlik romanlarını çok önemsiyorum. Gençlik romanlarını değerlendirebilmek için bazı unsurlara dikkat etmek gerekir. Sizlere seçim yaparken kolaylık sağlayabileceğini düşündüğüm öğeleri aşağıda sıraladım.

KURGU: Romanın en önemli edebi unsurudur. Romanda/öyküde ‘ne oluyor’ sorusuna vereceğiniz yanıtıdır. Öyküyü oluşturan olaylar zinciridir. Açılımla başlar, olaylar gelişir, doruk noktasına ulaşır ve sonunda düğüm çözülür. Bitiş açık uçlu da olabilir. Gençleri ilgilendiren bir sorunla uğraşır roman, bazen ikinci sorunlar da yer alabilir. Roman ana karakterinin etrafında dönen olayları konu eder. Olaylar ya kronolojik olarak, ya da geri dönüş, ileri bakış, rüyalar ya da anı teknikleri kullanılarak sıralama değişebilir. Kurgunun gençler için evrensel ve inanılır olması beklenir.

KARAKTER : Romanda yaratılan kişi/lerdir. Aslolan baş karakterin (protagonist) kişisel gelişimidir. Karşıt kişi(antagonist/anti karakter) ve diğer yan karakterler de vardır. Romanın çok uzun olmadığı hesaba katıldığında ana karakterin dışındakilerin ayrı ayrı, derin incelemelerinin yer alması beklenmez. Okuyucunun kendini özdeşleştirdiği ana karakterin ve diğerlerinin sahici ve samimi olması gereklidir. Öykü boyunca baş karakter bir değişime uğrayacaktır; bu değişimin tutarlı olması ve uygun nedenlere bağlı olması gerekir. Aksi halde roman inandırıcılığını yitirecek ve okunma olasılığı düşecektir. Değişik etnik,kültürel guruplara ait karakterler romana zenginlik katar ve en önemlisi gençlerin onları tanıyarak deneyim kazanmalarına neden olur.

BAKIŞ AÇISI : Yazarın öyküdeki eylemleri sunuş biçimidir. Öyküyü kimin anlattığıdır. Yazarın konuya yaklaşımıdır, yazarın perspektifidir. Genelde üç yoldan biri kullanılır: Roman ana karakterin ağzından birinci tekil şahıs (ben) kullanılarak aktarılır. Bu durumda anlatıcı baş karakterdir, kahramanın yaşı 12 ile 22 yaş arasında değişir. Ya da yan kişilerden biri anlatır romanı. Üçüncü yol ise üçüncü tekil şahıs olarak olayların aktarılmasıdır. Karakterin ağzından değil de yazar anlatıyormuş gibi olur. Bakış açısının tüm roman boyunca tutarlı olması o romanı iyi bir roman kılar.

ÜSLUP : Yazarın kelimeleri özenle seçip sergilemesidir. Tümcelerin kullanılışı, ritm duygusu, imgeler, metaforlar ve anlam üslubu meydana getirir. Kullanılan dil yaş grubuna göre uygun ve doğru olmalıdır. Ama bu doğrudan terbiye edici, didaktik ve nasihat veren bir dil olmamalıdır. Yazar gençlerin kullandığı dili de göz ardı etmemelidir. Dengeyi tutturabilmek gerçekten de zordur.

TON : Yazarın dili kullanmadaki becerisi romanın rengini belli eder. Anlatımda beliren duygudur. Romanın havasıdır. Bir roman kullanılan dile göre kızgın, neşeli, romantik, dürüst, alaycı vs. olabilir.

ORTAM : Nerede ve ne zaman sorularının yanıtıdır. Yani romanın geçtiği dönemdir, coğrafyadır, çevredir, toplumdur. Romanda yaratılan ortam ne kadar sahici ise okuyucu öyküye o denli sahip çıkar. Yazar değişik değişik duygular yaratmak için özel yerler ve zaman dilimlerini seçebilir. Genellikle yaşanan zaman ve toplum seçiliyor, ama bazen tarihsel roman ya da olağanüstü olayların geçtiği romanlar da olabiliyor.

TEMA-İZLEK : Romanın anlamıdır, yazarın ne söylediği ya da neyi kanıtlamaya çalıştığıdır. Öyküyü sarıp sarmalayan fikirdir. Örneğin, “Şiddet tüyler ürperticidir, empati yoluyla azaltılabilir,” bir izlektir. “Şiddet” ise kendi başına bir fikirdir, izlek değil. Roman bizi eğlendirmiş olabilir ama bunun ötesine de taşıyabilmiş olması gerekir. İyi bir romanın akılcı bir izleği olmalıdır. Gençlerin deneyimlerine ışık tutmalıdır. Gençlik edebiyatı için bu elzemdir.

Gençlik Edebiyatının Bazı Özellikleri

Gençlik romanlarının hedef aldığı kitle 12 ila 18 yaş arasındaki gençlerdir. 7. ve 12. sınıfları kapsar. Gençliğe yönelen, onların ilgi ve sorunları doğrultusunda gelişen roman ve öykülerdir.

Roman genellikle bir baş karakterin etrafında döner. Kahramanın yaşı 12- 22 arasındadır. Yalnızlaşma, başkaldırı, parlama ergenlerin özellikleridir. Başkışı zor bir dönemden geçmektedir, bir arayış içindedir, öykü boyunca değişime uğrar ve roman çoğunlukla olumlu biter. Romandaki kahraman ve/veya anti-kahraman, yan karakterlerin tasvirlerinin ve diyalogların gerçekçi olması, ve öykü boyunca geçirdiği değişimin tutarlı ve uygun nedenlere bağlı olması beklenir. Yoksa gençler romanı ya da

öyküyü ‘sarmadı’ diye niteleyecekler ve daha da beteri yeniden okumak için başka bir kitaba yönelme olasılıkları azalacaktır. Romanın sonunda baş karakter olgunlaşmış, gelişim göstermiş olarak yaşama devam eder. Naiflikten olgunluğa, ilgisizlikten sorumluluğa, aldırmaçlıktan farkındalığa geçiş görülür.

Olayların akışında anne, baba, büyükler ya hiç yer almazlar ya da yan karakterler olarak çok az gözükmürler. Yaşlıları, arkadaş grupları önem taşır. Bir gruba ait olmak, yaşlılarının arasında kendini gösterebilmesi gençler arasında en önemli mücadeledir.

Gençlik romanlarının popüler kültürle mutlak bir ilişkisi vardır. Güncel konularla ilgilenir, tüketim kültürünü kullanır. Şiddet, uyuşturucu kullanımı, cinsellik, yeme bozuklukları, aidiyet duygusu, ırkçılık, ayrımcılık, çokkültürlülük gibi konular işlenir. Öyküde sinemalar, tiyatro oyunları, gösteri dünyası, medya, ve başka kitaplara atıflar çok yaygındır.

Ayrımcılığın hiçbir izi olmamalıdır. Tek tip ya da kalıplaşmış karakterleri rededer. Karakterlerin ağzından ya da başka bir yol ile kadın erkek eşitliğini zedeleyici atıflar yapılmaz. Erkek egemen kültüre karşıdır. Romanda ataerkil yaşayan ve bu tür düzeni savunan karakter olabilir ama bu olumlu bir karakter olarak yansıtılmaz. Kız ve erkek rolleri eşit duruşlara sahip olmalıdırlar.

Aynı zamanda çok değişik kültürlere ve toplumlara kucak açar. Değişik etnik karakterlerle onların sorunlarını dile getirerek bir paylaşım açmayı hedefler. Gençleri sosyokültürel açıdan geliştirmeyi amaçlamaktadır. Yineleyelim, bunu didaktik ya da nasihat veren bir tonda yapar ise yazarın beğeni kazanması olanaksızdır. Romanın sesi emredici ya da bir üst tondan olmamalıdır.

Uzun soluklu öyküler, derin karakter analizlerinin yapıldığı romanlar değildir. Kesin kural olmamakla birlikte genelde sayfa uzunluğu 200 civarında olmalıdır.

Engeller

Bazı akademisyenler ve öğretmenler için gençlik edebiyatı ciddiye alınacak bir edebiyat değildir. Onların savları ‘gerçek edebiyatın bir ağırlığı olmalıdır, ağır edebiyat ise klasiklerdir’ şeklindedir. Bu türü sığ bulmaktadırlar. Bu tür romanları sınıfta tartışmaya

değer bulmamakta ve popüler kültürle olan ilişkilerini niteliksiz bulmaktadırlar. Bir başka dezavantaj ise bu kitapların sakıncalı bulunmaları, gençler üzerinde olumsuz etki yapacağı varsayılmıştır.

Gerçekten de Gençlik Edebiyatı önceleri okumakta zorluk çeken, klasiklerin ağırlığı altında ezilen ve salt bu nedenle kitaplardan soğuyan gençleri heveslendirmek için bir yol olarak görülmüştür. Artık bir çok okuyucu tipine hitap edebilmektedir. Hatta kendi klasiklerini yaratmış bir tür olmuştur. Gençlik romanlarının tarihine baktığımızda bu gelişmeyi görebiliriz.

Orta öğrenimdeki gençlerin çoğunluğu ‘test çözmekten okumaya vakit mi var?’ yakarışı içindedir. Öğrencilerimizin tüm zamanlarını sınavlara hazırlık için ayırmaları gereği eğlence ve zevk için okumak gerçekleşmiyor. Dershanelere ayrılan zaman, üniversiteye hazırlık dönemi, SBS, ÖSS sınavları başı çekiyor. Müfredat için zorunlu kitapları bile zor okuyorlar. Aralarında kullandıkları ‘edebiyat yapma’ lafı bir işe yaramayan parlak sözler söylemek anlamına geliyor. Bu üzerinde çok düşünmemiz gereken bir konudur. Edebiyat işe yaramaz değildir, bir çok kapıyı aralar; edebiyat parlak sözler söyleme sanatı olabilir ama bu her zaman için geçerli değildir.

Web 2.0 Olanakları

Web’i salt okuma ve yazma döneminden çıkaran Web 2.0, öğrencilerimiz için bir çok kapılar açmıştır. Artık yazdıklarını yayımlayabilme olanakları bulunmaktadır. Olumsuz ve tehlikeli olabilecek yanları bir yana, karşılıklı kullanım, etkileşim, katılımcılığa olanak sağlaması yaratıcılığın da itici gücü oldu. Artık bir çok genç metin yazarlığına, hatta kitap yazmaya soyunuyor. Bu nedenle de genel okuryazarlığın yanında görsel, teknolojik, müzik ve medya okuryazarlığı Web 2.0 ve gelmekte olan 3.0 ve 4.0 için şarttır.

Web 2.0’ın sağladığı olanaklar sayesinde yayınevleri de gençler için çok boyutlu arayışlara girdiler. Scholastic yayınevi David Leithan’ın yayın müdürlüğünde 2002 yılında PUSH adı altında gençler için kitap yayınlamaya başladı. Web sitesi “Yeni yazarlara ve yeni seslere adanmıştır,” sloganlarıyla dikkat çekiyor. 7-12 sınıf öğrencileri (ABD) elli sayfalık öykülerini yazıp gönderebiliyorlar. Yayımladıkları kitapları okuyanlar eleştirilerini iletebiliyorlar. Yaşamı gerçekçi yoldan algılayan, vaaz

vermeyen, dürüst, gözlemci, bazen komik, bazen yürek paralayan öykülere yer veriyorlar.

Amanda Project ise 13 yaş ve üstü genç okuyucular için Harper-Collins tarafından yayına geçti. Endeavor Lisesine giden Amanda 15 Mart'ta kaybolur ve onu bulmak için sitede verilen ipuçlarını takip ediyorsunuz. Siteye dolyısıyla da klübe üye olanlar kitapları da okuyarak tartışma sayfasında ve fanzinde yer alıyorlar. Sitenin facebook ve myspace'de yerleri var.

Alt Kitap Online Yayınevi herkese yönelik ama gençlerin bulabileceği kaynaklar var. Murat Gülsoy, Yekta Kopan ve Adnan Kurt tarafından “ Bir bahçe düşledik, birlikte biçimlendirmek istedik,” sloganıyla hareket ediyor.Ücretsiz ve ilk Türkçe online yayınevi. Yayın kuruluyla iletişime geçip buraya öğrencilerinizin yazılarını göndermesini sağlayabilirsiniz.

AltZine ise 1998 yılında yayına girmişti, şimdi daha etkin bir yüze sahip. Aylin Sökmen, Cem Uçan, Hande Ortaç Aksoy yayın kurulunda; Barış Kıran ve Tuğçe Tosun çizimler ve tasarımlardan sorumlu. “Internet üzerinden yayın yapan kültür, sanat ve edebiyat neşriyatı” diye kendilerini tanımlıyorlar. Öğrencilerin her türlü yaratıcı metin örneklerini, çizim ya da fotoğraflarını da yayınlamak mümkün. Bu iki site gençler için yapılmış yayınlar değil ama gerek yayın kurulları gerekse duruşları itibarı ile yayın yollanabilir dergiler.

Son olarak da hem gençlerin hem de biz okul kütüphanecilerin faydalanabileceği bir wiki adresi BookLeads'i öneriyorum. Okuma önerileri, e-kitap portalları, kitaplar için podcastlar, kitap klüpleri, tartışma rehberleri, gençlik yazarları blogları, ve lise okuma listeleri gibi çok renkli bağlantılar/ortamlar bulunuyor. Sloganları ise: “Teknolojiyi kullanarak kitapları pazarlamak; teknolojiyle değiştirmek, asla!”

Roman Türleri Nelerdir?

Bu kısa örnekler listesi gençlik romanları ve özellikleri olabildiğince göz önüne alınarak oluşturulmuştur, hem Türkçe yazılmış romanlar hem de çeviriler yer almaktadır.

Gerçekçi roman: Özcan, Pakize. *Üstüme Kar Yağıyor*. 2005.

- Cormier, Robert. *Çikolata Savaşı*. 2010.
- Macera romanı: Akaş, Cem. *Kant Kulübü*. 2004.
- Şulpyakov, Gleb. *Sinan'ın Kitabı*. 2009.
- Tarihi roman: Bertan, İsmet. *Kralın Elçisi*. 2009.
- Pamuk, Orhan. *Benim Adım Kırmızı*.
- Bilimkurgu romanı : Card, Orson Scott. *Ender'in Oyunu*. 2001.
- Düşlem romanı: Anar, İhsan Oktay. *Puslu Kıtalar Atlası*. 1995.
- Almond, David. *Dünya Büyülü Bir Yer*. 2001.
- Sokak romanı: Kıvılcım, Gönül. *Jilet Sinan*. 2002.
- Çizgi roman: Spiegelman, Art. *Maus*. 2004.
- Gönenç, Levent. *Zamanın Çizgili Tarihi*. 1992.
- Arkadaşlık romanı: Ogun, İpek. *Kendi Ayakları Üstünde*. 2000.
- Wittlinger, Ellen. *Zor Aşklar*. 2002.
- Gizem romanı: Özkan, Serdar. *Kayıp Gül*. 2003.
- Otobiyografik roman: Pamuk, Orhan. *İstanbul*. 2004.
- Atwood, Margaret. *Kedi Gözü*. 1992.
- Korku romanı: Yücel, Doğu. *Hayalet Kitap*. 2003.
- Koontz, Dean R. *Hiçbir Şeyden Korkma*. 2006.
- Aşk romanı: Soysal, Mine. *Eylülde Aşklar*. 2001.
- Şafak, Elif. *Aşk*. 2009.
- Felsefe romanı: Gaarder, Jostein. *Sofi'nin Dünyası*. 1997.
- Çokkültürlü roman: Temelkuran, Ece. *Muz Sesleri*. 2010.
- Nostlinger, Christine. *İşte Şimdi Hapı Yuttum*. 2005.
- Mahfuz, Necip, *Saray Gezisi*. 2008.
- Öyküler: Geridönmez, Suzan. *Ötesi Yok*. 2009.
- Soysal, Sevgi. *Barış Adlı Çocuk*. 2003.
- Mungan, Murathan der. *Büyümenin Tarihi*. 2007.

Her öğrenci başlıbaşına bir karakterdir ve okumaktan hoşlanacağı bir tema etrafında romanlar seçmek gerekir: aşk, arkadaşlık/dostluk, olgunlaşma, yalnızlık, yabancılaşma, savaş, ölümle başedebilme, korku, macera, doğa ve çevrenin yıkımı, filme ve tv'ye çekilmiş romanlar, gibi.

Yapıtları bu tür kategorilere ayırmak yakın gelecekte olasılık dışına çıkabilir. Benim kanım roman kavramının bile, biçim olarak, anlamını yitirdiğidir. Her tür bir diğerinin içine girmekte, hatta yeni biçimler ortaya çıkmaktadır. Bir romanında hep birlikte şiir, mektup, anıların kullanıldığı görülüyor; ya da metin görsel öğelerle içiçe girerek fanzin tarzı bir yapıya dönüşebiliyor.

Tüm çabalarımız gençlere okumayı sevdirmek, okuma alışkanlığı yaratarak devamını sağlamaktır ve onların iyi birer yurttaş olmalarını sağlamaktır. Unutmayalım çok okuyan gençler çok boyutlu düşünebilir. Kütüphanelerimiz ise onlar için vardır. Unutmayın iyi kitaplar sıkı dostluklar kurar.

Kaynakça

- Akaş, C. (2004). *Kant Kulübu*. İstanbul: Alkım.
- Alcott, L. M. (2006). *Küçük Kadınlar* (T. Çolak, Çev.). İstanbul: Artemis.
- The Amanda Project*. (2009). Erişim Şubat 10, 2010, Harper Collins websitesi:
<http://www.theamandaproject.com/>
- Anar, İ. O. (1995). *Puslu kıtalar atlası*. İstanbul: İletişim.
- Atwood, M. (1992). *Kedi gözü* (S. Güler, Çev.). İstanbul: Afa.
- Bertan, İ. (2009). *Kralın elçisi : Bin tanrılı Hitit ülkesi*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Brennan, G. (1999, Kasım 12). Boys learn to loose librarian attitudes. In *TES Connect* [Makale]. Erişim Mart 12, 2010, <http://www.tes.co.uk/.aspx?storycode=306258>
- Bookleads*. (2010). Erişim Mart 11, 2010, Creative Commons websitesinden:
<http://bookleads.wikispaces.com>
- Card, O. S. (2001). *Ender'in oyunu* (G. Gülbey & K. Çaydamlı, Çev.). İstanbul: Altıkırkbeş.
- Cormier, R. (2000, July 7). *Writing for young adults*. Bildiri: Under the covers, the joint conference for the millenium from the Library Association School Libraries Group and Youth Libraries Group and the School Library Association, Imperial College London.
- Cormier, R. (2010). *Çikolata savaşı* (P. F. Özülkü, Çev.). İstanbul: Doğan Egmont.
- David, A. (2001). *Dünya büyülü bir yer* (M. Kazmaoğlu, Çev.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Gaarder, J. (1997). *Sofi'nin dünyası* (S. Yücesoy, Çev.). İstanbul: Pan.

- Goethe, J. W. V. (1943). *Wilhelm Meister'in çıraklık yılları* (S. Atala & C. Köprülü, Çev.). İstanbul: Maarif Matbaası.
- Gülsoy, M., Kopan, Y., & Kurt, A. (2010). *Alt Kitap Online*. Erişim Mart 23, 2010, Alt Kitap Online Yayınevi websitesinden: <http://www.altkitap.com/>
- Hinton, S. E., & Rowell, K. (Yazarlar), & Coppola, F. F. (Yönetmen). (1986). *Dışarıdakiler* [DVD].
- Kıvılcım, G. (2002). *Jilet Sinan*. İstanbul: Can.
- Koontz, D. R. (2006). *Hiçbir şeyden korkma* (Ü. Demirtepe, Çev.). İstanbul: İnkılap.
- Leithan, D. (2009). *PUSH: You are here*. Erişim Şubat 7, 2010, Scholastic Inc websitesinden: <http://www.thisispush.com/>
- Mahfuz, N. (2008). *Saray gezisi* (I. Alatlı, Çev.). İstanbul: Hit Kitap.
- Mungan, M. (2007). *Murathan Mungan'in seçtikleriyle büyümenin Türkçe tarihi*. İstanbul: Metis.
- Nostlinger, C. (2005). *İşte şimdi hapi yuttum* (M. Kazmaoğlu, Çev.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ongun, İ. (2000). *Kendi ayakları üstünde*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özcan, P. (2005). *Üstüme kar yağıyor*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Özkan, S. (2003). *Kayıp gül*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Pamuk, O. (2000). *Benim adım kırmızı*. İstanbul: YKY.
- Pamuk, O. (2004). *İstanbul: Hatıralar ve şehir*. İstanbul: YKY.
- Salinger, J. D. (1999). *Çavdar tarlasında çocuklar* (C. Yerli, Çev.). İstanbul: YKY.
- Sökmen, A., Uçan, C., & Aksoy, H. O. (2010). *Altzine: Aylık internet neşriyatı*. Erişim Mart 12, 2010, <http://www.altzine.net/.php>
- Soysal, M. (2003). *Eylül'de aşklar*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Soysal, S. (2003). *Bariş adlı çocuk*. İstanbul: İletişim.
- Spiegelman, A. (2004). *Maus: Hayatta kalanın öyküsü* (A. C. Akkoyunlu, Çev.). İstanbul: Gözlem Gazetecilik.
- Şafak, E. (2009). *Aşk*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Şulpyakov, G. (2009). *Sinan'ın kitabı* (K. Yukseler, Çev.). İstanbul: Gürer Yay.
- Temelkuran, E. (2010). *Muz sesleri*. İstanbul: Everest.
- Vandergrift, K. E. (2010). *Young adult literature*. Erişim Ocak 26, 2010, SCLIS websitesinden: <http://comminfo.rutgers.edu/professional-development/childlit/YoungAdult/index.html>

- Voltaire. (1984). *Kandid ya da iyimserlik üzerine* (S. Tanilli, Çev.). İstanbul: Say.
- Wagenbach, K. (2010). *Kafka* (N. Zeka, Çev.). İstanbul: Alan.
- Wittlinger, E. (2002). *Zor aşklar* (M. Kazmaoğlu, Çev.). İstanbul: Gümüşığı Kitaplığı
- Young-adult fiction* [Wikipedia, the free encyclopedia]. (2004). Erişim Mart 26, 2010,
Wikimedia Foundation websitesinden: http://en.wikipedia.org//adult_fiction
- Yücel, D. (2003). *Hayalet kitap*. İstanbul: Stüdyo İmge.